

Bölüm 9

DIYARBAKIR'IN HAYVANCILIK POTANSİYELİ

Muzaffer DENLİ¹
Hasan Hüseyin İPÇAK²

GİRİŞ

Dünyadaki nüfus artış hızına bağlı olarak gıdaya olan talep sürekli artmaktadır. Dengeli ve sağlıklı beslenmedeki öneminden dolayı hayvansal kaynaklı gıdalara olan rağbet ise her geçen gün biraz daha artış göstermektedir. Öyle ki yeterli ve kaliteli gıda üretiminin ülkelerin geleceğini belirlemede en büyük güç olacağı öngörülmektedir. Nüfus artışı, besin kaynaklarının daha verimli bir şekilde kullanılmasını zorunlu hale getirmiştir. Son yıllarda yaşanan pandemi (Covid-19) gıdanın önemi ile birlikte gıdanın güvenilirliği ve kalitesi tüketici sağlığı açısından son derece önemli hale getirirken, bölgesel savaşlar ise gıdaların ne kadar stratejik öneme sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ülkemizin mevcut nüfus artış hızı ve yetersiz beslenme durumu göz önüne alındığında konunun önemi biraz daha artmaktadır. Türkiye’de hayvan yetiştiriciliği ve dolayısıyla da hayvansal üretim değerleri ve hayvansal üretime dayalı sanayi bakımından bölgeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar yem fabrikası ve hayvansal gıda işleme tesisleri varlığını da etkilemiştir. Hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı Marmara, İç Anadolu ve Ege bölgelerinde hayvancılık sanayisi ve hayvansal üretime yönelik faaliyet yürüten tarım makineleri imalat sanayisi diğer bölgelere oranla daha fazla geliştiği görülmektedir. Hayvancılık ve ona bağlı sanayinin birlikte geliştiği bölgelerde hayvancılık faaliyetinin daha ekonomik ve sürdürülebilir bir şekilde yapılmaktadır. Diyarbakır’da hayvancılık genel olarak bitkisel üretimle birlikte yapılmaktadır. İklim ve coğrafi özelliklerinin uygunluğu nedeniyle Diyarbakır ili merkez ve ilçelerinde her türlü hayvancılık faaliyeti yapılabilir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği en yaygın hayvansal üretim şekilleri olup kanatlı hayvan yetiştiriciliği yok denecek kadar azdır. Ancak, son yıllarda farklı kurumlardan alınan desteklerle kanatlı kümes hayvanı yetiştiriciliği giderek artış göstermektedir. Diyarbakır’daki hayvan varlığı yıllara göre değişim göstermekte olup, genel olarak kültür ve melez ırkların sayısında artış yerli ırklarımızın sayısında ise düşüş gözlemlenmektedir. Bu kitap bölümünde Diyarbakır’ın mevcut hayvansal üretim potansiyeli detaylandırılacaktır. Bu bilgiler hayvancılığı, bölge ve ülkemiz hayvancılığı verileri ile karşılaştırmalı olarak incelenecek yorumlanacaktır.

¹ Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü, mdenli@dicle.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0472-7082

² Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü, huseyinipcak@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6807-8870

Diyarbakır'da hayvansal ürünlerin pazarlanmasında oluşan haksız rekabetin çok önemli düzeye ulaştığı tespit edilmiştir. Tüketicilerin daha sağlıklı ve güvenilir gıdaya ulaşımı sağlanmalıdır. Mevcut yasalar ışığında denetimin daha sağlıklı yapılması merdiven altı üretimi düşürerek haksız rekabeti önemli düzeyde azaltacaktır.

KAYNAKLAR

- Denli, M., Sessiz, A., Güven, H., Kanat, M., 2014. Diyarbakır' daki Hayvancılık ve Sanayinin Mevcut Durumu İle Sürdürülebilirliğinin Analizi Projesi. Karacadağ Kalkınma Ajansının 2014 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Projesi. TRC2/14/DFD/0022. Kitabı.
- Denli, M., Tutkun, M., Sessiz, A. (2014). Diyarbakır ili süt sığırcılığı işletmelerindeki besleme uygulamaları. Hayvansal Üretim, 55(2), 22-26.
- Denli, M., Demirel, R., Sessiz, A. (2016). Diyarbakır İli Hayvansal Üretime Dayalı Gıda Sanayisinin Durumu. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(1), 133-141.
- Denli M, Tutkun M, İpçak, H.H, Demir Ş. 2019. Diyarbakır ili hayvansal üretim yatırım fizibilitesi. Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü, 162 sy
- Diyarbakır İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. 2022. Diyarbakır İli Tarımsal veriler. (yayımlanmamış).
- Diyarbakır İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. 2023. Diyarbakır İli Tarımsal veriler. (yayımlanmamış).
- Diyarbakır Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. 2019. Diyarbakır İl Sanayi Durum Raporu. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari/mu2603011626>. (Erişim tarihi: 25.10.2023).
- Diyarbakır Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. 2020. Diyarbakır İl Sanayi Durum Raporu. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/81-il-sanayi-durum-raporlari/mu1602011626>. (Erişim tarihi: 20.11.2023).
- Temel H., Ekinci R., Tunay Z., Emhan A., Mete M., Aksoy C. 2013. Diyarbakır İli Sanayi Profiline Oluşturulması. Diyarbakır, Karacadağ Kalkınma Ajansı Yayınları, 104s.
- TÜİK. 2022. Türkiye İstatistik Kurumu. Hayvancılık İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1>. (Erişim tarihi: 20.10.2023).
- TÜİK. 2023. Türkiye İstatistik Kurumu. Hayvancılık İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1>. (Erişim tarihi: 20.10.2023).